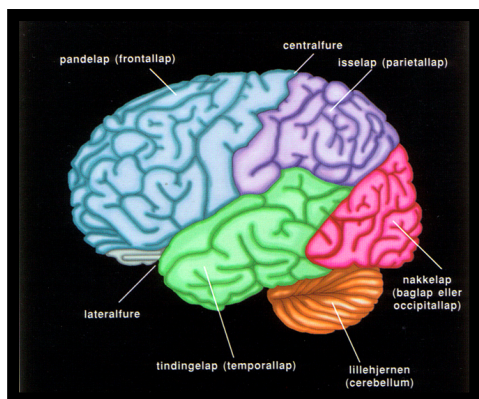

Nobelpris i indlevelsessevne og samvittighed?

Tekst af Ann E. Knudsen (Forsker, forfatter & foredrag om hjerne- & hjerte-studier af børn.)

Hjerner er plastiske og udvikler sig som de bliver påvirket til. Det neurale er vores fundament, men hjerner forandrer sig hele livet i forhold til det omgivende miljø.

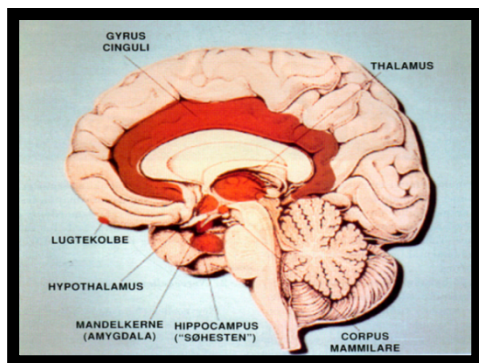
F.eks. ved vi, at nerveceller som ikke bliver brugt dør, og der kommer ikke automatisk nye i deres sted. Til gengæld vil al stimulation af hjernen – at synge, læse, lege og danse samt musik og motorik – skabe nye forbindelsestråde mellem de nerveceller, som bliver brugt. Med andre ord skabes der tættere neuralt netværk i hjerneområder som stimuleres, engageres og holdes i gang.

Det betyder også, at de regler forældre har for moral, etik og værdier danner grundlag for, hvordan et barn og sidenhen et voksent menneske udvikler samvittighed.

Opdragelse eller stimulation kan ikke påvirke hjernens modning, den følger en genetisk kode, men opdragelse kan være med til at bestemme, hvad vi får ud af den hjerne vi er født med.

Her er det især samspillet mellem pandelappen – den forreste del af hjernen lige over øjnene - og det limbiske system – en relæfunktion i hjernen, – som populært kaldes "den følelsesmæssige intelligens" (det der er rødt på billedet), som er vigtigt.

Dette samspil mellem pandelap og det limbiske system er basis for et menneskes indlevelse, indføling og empati, og således også for vores samvittighed. Vi ved, at pandelappen hos mennesker modnes (eller myeliseres) i to tempi, især ved indskoling og igen i forbindelse med puberteten. Men allerede i børnehævealderen kan man se, at børn har begyndende forbindelser mellem pandelap og det limbiske system, fordi de udviser empati og

samvittighed. Barnet, der rækker sin yndlingsbamse frem mod et andet barn som græder, er jo netop i stand til at sættes sig ind i dets følelser og forsøger at trøste med noget, som gør det selv glad. At de fleste børn i børnehævealderen så alligevel skynder sig at trække bamsen tilbage, fordi tabet føles for stort, viser blot at empati og samvittighed endnu ikke helt er stabiliseret.

I den anden ende af spektret for udvikling af samvittighed ved vi f.eks. i dag, at psykopater ofte mangler forbindelse mellem pandelap og det limbiske system. Det er en af grundene til, at de helt uden samvittighedskvaler kan begå vildt grænseoverskridende og onde handlinger.

Så, når der endnu ikke gives Nobelpriser i empati og evne for samvittighed, må det være et spørgsmål om tid. Det må komme. At udvikle samvittighed er basis for sociale kompetencer, medmenneskelighed og ægte medfølelse – alt det som er med til at holde et samfund sammen.